

Inleiding ds. J.D.W. Eerbeek, Hoofdpredikant Dienst Justitiële Inrichtingen op het symposium 'Afgestraft en/of vogelvrij', georganiseerd door het Diaconaal Centrum voor het Gevangenispastoraat te Haarlem, op maandag 30 september 2002

1. Graag wil ik om te beginnen aansluiten bij de opmerking die door de heer Dittrich gemaakt is dat het bij mensen die in de gevangenis zitten, gaat om 'onze mensen'. Nogal eens hoor je in het maatschappelijk debat dat er gesproken wordt over gevangenen alsof het gaat om mensen die er niet meer bij horen. Vanuit de geestelijke verzorging benadrukken wij altijd dat er met gevangenen een verbondenheid is die blijft. Ondanks de muren gaat het om mensen die erbij blijven horen.
2. In het maatschappelijk debat ligt nogal eens eenzijdig de nadruk op repressie. Benadrukt moet worden dat repressie op zichzelf de criminaliteitsspiraal niet zal terugdringen. Waar het vooral ook om moet gaan is dat er geïnvesteerd moet worden in mensen. Veel gevangenen hebben achterstanden op persoonlijk en maatschappelijk gebied. Hen mogelijkheden bieden om die achterstanden in te halen kan een belangrijke bijdrage leveren om criminaliteit te voorkomen.
3. De samenleving als geheel is verantwoordelijk voor de strafte uitvoering van de gedetineerden. Maar niet alleen tijdens de detentie, ook na de detentie is er een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ik denk dat gezegd kan worden dat gedetineerden een recht hebben op nazorg. Er zijn veel particuliere organisaties, zoals de Stichting Exodus en ook het Diaconaal Centrum, die met goede resultaten de nazorg aan ex-gedetineerden gestalte geven.
4. In de vierde plaats wil ik ervoor pleiten om in de samenleving te bevorderen dat er meer passie komt voor het gevangeniswezen. Op het gevangeniswezen is veel bezuinigd. De gevolgen daarvan zijn merkbaar. Het gevangeniswezen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de voorbereiding van de gedetineerden op hun terugkeer in de samenleving. Daar zijn betrokkenheid vanuit de samenleving en financiële middelen voor nodig.
5. Het gaat met de resocialisatie van gedetineerden niet de goede kant op. In 1994 is er vanuit het bureau Hoofdpredikant een onderzoek gedaan onder RK justitiepastores en justitiepredikanten. Het resultaat van dat bescheiden onderzoek was dat 54% van de geënquêteerden van mening was dat 50 – 100% van de gedetineerden enige vorm van begeleiding nodig had na de detentie. Ik denk dat aan die percentages niet veel is veranderd.
6. Resocialisatie moet beginnen tijdens de detentie. Op 25 september is het boek '121 dagen onvoorwaardelijk' gepresenteerd en aangeboden aan de Minister van Justitie. Het is een dagboek, bijgehouden door ds. Okke Wisse, justitiepredikant in het Penitentiair Complex Scheveningen. Het boek laat zien hoeveel aanknopingspunten er zijn in gedetineerden om het verleden te verwerken en op weg te gaan naar de toekomst. Het boek laat ook zien dat er dan veel meer ruimte moet komen om hen daarin te begeleiden. Okke Wisse pleit ervoor om zoveel mogelijk samen te werken tussen de verschillende disciplines en een integrale begeleiding op te zetten.
7. Ik wil wijzen op het grote belang van de geestelijke verzorging. 80% van de gedetineerden heeft volgens Okke Wisse contact met de geestelijke verzorging.

7.1 We moeten dat brede bereik en die vertrouwensfunctie van de geestelijke verzorging benutten. Een versterking dus van de positie van de geestelijke verzorging.

7.2 Veel problematiek van gedetineerden is motivatieproblematiek. De geestelijke verzorging heeft juist op het punt van de motivatie veel te bieden.

7.3 De geestelijke verzorging is verbonden met brede samenlevingsverbanden als de kerken en het Humanistisch Verbond buiten de gevangenis. Geestelijke verzorging heeft dus een groot draagvlak in de samenleving. Dat draagvlak kan betrokken worden bij de reïntegratie.

8. Ik ben begonnen om te zeggen dat er een verbondenheid is die blijft. Dat betekent dat *binnen* en *buiten* veel meer op elkaar moeten worden betrokken. Al tijdens de detentie. Vooral ook moet worden bevorderd dat maatschappelijke instellingen in de maatschappij aansluiten op een detentie.